

1877—78 daværende Minister Fischer fremførte et Forslag i Landstinget. Det blev behandlet af Landstinget og sendt til Folkethinget, hvor det blev undergivet 1ste Behandling, men ikke kom videre. I de to følgende Aar fremførtes Forslaget, i temmelig Overensstemmelse med som det var vedtaget af dette Thing, i Folkethinget. Begge Gange kom det kun til 1ste Behandling, Udvalg nedfattes og Udvalgene afgave deres Betænkning, hvoraf den ene endda blev kaldt foreløbig Betænkning. Det første Aar, jeg havde den Ære at være kaldet af Hans Majestæt Kongen til det Embede, jeg beklæder, blev i det andet Thing af det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) indbragt et Forslag om en Omordning af Skolevæsenet. Jeg fik da Leilighed til temmelig vidtløftig ved Sagens 1ste Behandling at faae mine Meninger og Anskuelser om denne Sag udtalte. Jeg maatte i Mangt og Meget og i meget Væsentligt erklære mig uenig med det da indbragte Forslag, som jo forøvrigt heller ikke kom videre. Samme Aar fremførte jeg her i dette Thing et lille Lovforslag om midlertidig Lønningsforbedring for Skolelærere, og under Forhandlingerne erklærede jeg, at jeg skulde bestræbe mig for i Løbet af de to næste Aar, for hvilken Tid det var Tanken, at Lovforslaget skulde gjælde, at fremkomme med et Lovforslag om Omordning af Almueskolevæsenet her i Landet. Smidertid har det ikke kunnet ske af mange Grunde, først og fremmest af den Grund, at der dels fra Læger, dels fra pædagogisk Selskab indkom et Andragende til Ministeriet om at nedfatte en Kommission for at behandle Sundhedsforholdene i Skolerne, og det vil da findes naturligt, at Ministeriet ikke kunde tage hele denne Sag op, førend denne Kommission havde endt sine Arbejder. Dette skete i Forjommeren forrige Aar, og da Betænkningen var afgiven, tog jeg strax fat paa Sagen for efter Løfte at fremme den saa hurtig, som ske kunde. Smidertid var der mange Grunde, som bevægede mig til ikke at indskrænke Lovforslaget til blot at omfatte Almueskolerne. Selv de hygieeniske Forholdsregler, som maatte være at tage, maatte jo gjælde, om end i modificeret Stikfælle, for alle Skoler i Landet, saavel for Almueskolerne som for de høiere Skoler, saavel fra offentlige som fra private Skoler, naar de i det Hele taget skulle have nogen Betydning. Ligesom der endvidere for mig ikke var nogen Tvivl om, at Almueskolelærernes Naar trængte til Forbedring, saaledes havde jeg endnu mindre Tvivl om, at Naarene for Lærerne

ved de lærde Skoler i hoi Grad trængte til Forbedring. Jeg fandt det ikke rigtigt at fremføre noget Forslag om Forbedring i Almueskolelærernes Lønning uden samtidig ogsaa at foreslaa en Forbedring i de ved lærde Skoler ansatte Læreres Naar. Endelig havde der været reist det Spørgsmaal, dels fra Folkerepresentationens, dels fra selve Ministeriets Side, om det ikke var muligt, at bringe en Forbindelse, en Overgang til Veie mellem den lavere og den høiere Skole. Da det forekom mig, at en saadan Forbindelse maatte kunne bringes til Veie, om end ganske vist mere simpelt, mere ligefremt, end man fra anden Side havde tænkt det, bragte ogsaa det mig til samtidig med et Forslag om en Omordning af Almueskolevæsenet at forberede en Reform af den lærde Skole.

Hvad nu denne Forbindelse mellem den lavere og høiere Skole angaar, saa tror jeg ikke, at det er muligt uden Skade at bringe den til Veie senere end ved det fyldte 10de Aar. Vilde man, saaledes som det maasse var Forudsætningen for den nuværende Lov om det lærde Skolevæsen, mene, at den kunde bringes til Veie ved det 12te Aar, eller maasse endog gaa saa vidt som jeg har hørt yttre i det andet Thing, ved det 14de Aar, kunde det kun ske, paa den ene Side ved at opkræve Fordringerne i Almueskolen til et ufornuftigt Maal, ja endogsaa til et Maal, som det ikke vilde være muligt at gennemføre, paa den anden Side ved at nedstemme Fordringerne saaledes, at det Dannelsesnivea, hvortil Realskolen og den lærde Skole søge at bringe sine Elever, nødvendigtvis maatte sænkes betydeligt. Derimod tror jeg, at det er muligt, dels ved en Forbedring i Almueskoleundervisningen, dels ved at genoprette de ved Loven om den lærde Skole nedlagte to Klasser i denne, at bringe en naturlig Forbindelse til Veie ved det fyldte 10de Aar saaledes, at de virkelig velbegavede og flittige Elever i Almueskolen, som har været saa heldige at gaa i en Almueskole, hvor Læreren har været dygtig, og hvor i det Hele taget de økonomiske Forhold i Kommunen have gjort det muligt at bringe Undervisningen saa vidt, som i det Hele taget Lovgivningen selv efter dette Lovforslag vil tillade det, kunne bringe det saa vidt, at de ved det fyldte 10de Aar kunne gaa over i den nederste Klasse i Realskolen og den lærde Skole.

Hvad nu Undervisningen i Almueskolen angaar, saa har jeg ment, at det vilde være rettest at gaa ud fra den nuværende Ordning efter Loven af 1814, hvor man jo, som bekendt, gaar ud fra, at Skolen skal deles i to Afdelinger: til det 10de Aar og til det 14de Aar. Dermed vil jeg ikke sige, at jeg